

POKLON OD AUTORA

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
ŠUMARSKI FAKULTET

Dr ĐURO RAUŠ

VEGETACIJSKI I SINEKOLOŠKI ODNOSI
ŠUMA U BAZENU SPAČVA

VEGETATIONS- UND SYNÖKOLOGISCHE VERHÄLTNISSE
DER WÄLDER DES SPAČVA-BECKENS

(Disertacija)

Annales pro experimentis foresticis, Vol. XVIII — pp. 225—346
(Separatum)

ZAGREB

1975

Dr ĐURO RAUŠ

VEGETACIJSKI I SINEKOLOŠKI ODNOSI ŠUMA U BAZENU SPAČVA

VEGETATIONS- UND SYNÖKOLOGISCHE VERHÄLTNISSE
DER WÄLDER DES SPAČVA-BECKENS

UDK 634.0.181/.182(497.13-11)

Sadržaj — Inhalt

UVOD — EINLEITUNG

A. OPĆI PODACI O ISTRAŽIVANOM PODRUČJU — ALLGEMEINE ANGABEN ÜBER DAS UNTERSUCHUNGSGEBIET

1. Zemljopisni položaj, granice i veličina — *Geographische Lage, Grenzen und Grösse*
2. Geomorfološke prilike — *Geomorphologische Verhältnisse*
3. Geološka podloga — *Geologische Unterlage*
4. Hidrografske prilike — *Hydrographische Verhältnisse*
5. Poplavna voda — *Flutwasser*
6. Klimatske karakteristike — *Klimatische Charakteristiken*
7. Šumska tla i njihove osobine — *Waldböden und ihre Eigenschaften*
8. Biotski utjecaji — *Biotische Einflüsse*
 - a) Utjecaj čovjeka — *Einfluss des Menschen*
 - b) Utjecaj zoogenih faktora — *Einfluss der zoogenen Faktoren*
 - c) Utjecaj biljnih organizama — *Einfluss der Pflanzenorganismen*
9. Dosadašnji literaturni podaci o flori Slavonije — *Bisherige Literaturangaben über die Flora Slawoniens*
10. Dosadašnji literaturni podaci o vegetaciji Slavonije — *Bisherige Literaturangaben über die Vegetation Slawoniens*

B. VLASTITA ISTRAŽIVANJA — EIGENE UNTERSUCHUNGEN

I. ŠUMSKA VEGETACIJA SPAČVANSKOG BAZENA — DIE WALDVEGETATION DES SPAČVA-BECKENS

1. Metodika rada — *Arbeitsmethodik*
2. Sistematski položaj istraživanih šumskih zajednica — *Systematische Lage der untersuchten Waldgesellschaften*
 - a) Tipična šuma hrasta lužnjaka i običnog graba — *Typischer Stieleichen / Hainbuchenwald*
 - b) Šuma hrasta lužnjaka i običnog graba s cerom — *Stieleichen/Hainbuchenwald mit Zerreiche*
 - c) Šuma hrasta lužnjaka i običnog graba s bukvom — *Stieleichen/Hainbuchenwald mit Buche*
 - d) Šuma hrasta lužnjaka s velikom žutilovkom i šašem — *Eichenauenwald mit Winkelsegge*

»Najbolji indikator, kojim je fiksirano stanlište u Posavini za pojedine vrste drva je blje, koje na tom tlu raste«.

(Taksator inž. M. Crnadak, Vinkovci 1933)

»Der beste Indikator durch welchen der Standort für die einzelnen Holzarten in Sava-Tal fixiert ist, sind die Pflanzen, welche auf diesem Boden wachsen.«

(Forsttaxator Ing. M. Crnadak, Vinkovci 1933)

UVOD — EINLEITUNG

Slavonska šuma predstavlja specifični prirodni fenomen, jedinstven u svijetu. Šumski bazen Spačva tvori jezgru slavonske šume. Iz te šume potječe na svjetskom glasu poznata »slavonska hrastovina«, pojam kvalitete i osobite vrijednosti.

Iako je slavonska šuma oduvijek predstavljala, a i danas predstavlja goleme prirodne vrijednosti, ostala je sve do sada razmjerno slabo proučena.

Slavonska šuma još uvijek krije mnoge zagonetke za šumara, biologa, historika i ekonomu. S biološko-ekološkoga i vegetacijskog gledišta ona je napose nedovoljno proučena.

Mi smo postavili zadatak, da proučimo šume bazena Spačva s vegetacijsko-sinekološkog gledišta. Uložen trud u vremenu od 1969—1972. godine i odatle proizišao rad predstavljaju naš skroman doprinos boljem poznavanju slavonske šume, toga neprocjenjivog blaga naših naroda.

Krajnji cilj gospodarenja u svim sastojinama spomenutog područja jest »kontinuirana proizvodnja što vrednijih drvnih sortimenata uz stalno povećanje vrijednosti sastojina na cijelom području, a uz maksimalno osiguranje prirodne regeneracije« (Lucarić 1970).

Postavljeni cilj gospodarenja nije moguće postići bez šumsko-gospodarske osnove i gospodarenja, fundiranima na principima šumarske nauke. Smatramo da su floristički i ekološki jasno okarakterizirane šumsko-vegetacijske jedinice osnova svih daljnjih istraživanja u šumarstvu, a kako šume u bazenu Spačva do danas nisu ni fitocenološki ni sinekološki proučene niti monografski prikazane, postavili smo za glavni cilj naših proučavanja slijedeće:

1. proučiti i obraditi ekološke faktore (geomorfološke, geološke, hidrografske, klimatske i pedološke) te biotske utjecaje na istraživanom području;
2. opisati i sistematski opredijeliti šumsko-vegetacijske jedinice (asocijacije, subasocijacije i faciese) istraživanog područja na florističkoj osnovi;
3. prikazati sinekološke odnose šumskih asocijacija u bazenu Spačva, te
4. izraditi osnovnu fitocenološku kartu u mjerilu 1 : 100.000 te vegetacijske profile.